GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 51.

W e Srodę Dnia 26. Czerwca 1805.

Z Wiednia d. 19. Czerwca.

D. 10 Czerwca z rana opuścił Nayiaśnieyszy Cesarz Jmć stolicę Pragę przy błogosławieństwie wdzięcznego ludu, i powrocił przez Budweis do letniego zamku Hetzendorf, gdzie d. 13 w dobrym zdrowiu stanął.

J. C. K. Apostolska Mość raczył zasłużonego professora fizyki w liceum grackim. Leopolda Biwalda, który iuż przez 24 lat daje z chwałą tę naukę, zaszczycić wielkim medalem złotym zasługi z takimże łańcuszkiem Z czułą uroczystością oddał mu go gubernator kraiowy hrabia Welsberg.

W C. K. armii zeszli z tego świata: pensyonowani jenerał majorowie Leny, Antoni baron Knezewich, Antoni Sobietycki, kawaler orderu S. Elżbiety, i hrabia Jozef Salarelli, tudzież C. K. aktualny nadworny radca, jenerał artyleryi, właściciel pieszego regimentu i dyrektor C. K. kadetow z domu hrabia Franc. Jozef Kinski. W młodości swoiey poświęcił się on był naukom, wszedł w C. K. służbę iako appell. czeski radca, lecz w roku 1759 opuścił cywilną służbę, a wszedł w woyskową, w którey stopniami doszedł aż do godności jenerała artyleryi. Matematyka, historya naturalna i umieiętności tyczące się edukacyi, były iego ulubionemi naukami. Wiele pism iego w tym rodzaiu postawiły go w rzędzie oyczystych uczonych.

Z Brynu d. 18. Czerwca.

Listy z stolicy państwa tureckiego pod d. 18 Maia napełnione są pochwałami nowego W. Wezyra, który wziął sobie za powinność wspierać ubogą klassę ludu przeciw uciskowi, oszukaństwu i niesprawiedliwości. Chce on osłądzić los nayniższego stanu, i dla tego pozwolił wszystkim wolny do siebie przystęp, kto tylko sądzi się bydź skrzywdzonym. Często udaie się sam z zaufanym tylko przyiacielem do szpitalow i więzień, dla dowiedzenia się o obchodzeniu się z nieszczęśliwemi i osłodzenia ich losu. Wyznaczył także kommissarzy którzy maią się znaydować na targach i rożnych mieyscach, doglądać tam towarow i żywności, i dozierać aby za sprawiedliwą cenę były sprzedawane, z zaleceniem oddawania przestępcow do sądu i zdawania mu o wszystkim rapportow.

Nakoniec oddany został list Cesarza Napoleona W. Sułtanowi, lecz nie w tym sposobie iak sobie życzono. Gdy żądana audyencya P. Jaubertowi do oddania osobiście tego listu, iako przeciwna zwyczaiom tureckim, odmowioną została, podał sprawuiący francuzkie interessa P. Parandier powtorną notę,

W. Sułtanowi przez Reiseffendego, w którey nietylko powtorzył dawnieysze żądanie, ale oraz oświadczył: iż ieżeli pomieniony list nie będzie w żądanym sposobie przyięty, tedy ma rozkaz żądać paszportow dla całego poselstwa francuzkiego i opuścić tureckie kraie. Na tę notę wezwano P. Jauberta do letniego zamku Kiatane, gdzie spotkał W. Sułtana na przechadzce, i ieden z dworzan odebrał od niego list i oddał W. Sułtanowi, który go przyiął, ale nic z P. Jaubertem nie mówił.

Podług listu od granic tureckich pod d. 6 t. m. zupełna spokoyność panuie między powstańcami i Turkami, lecz ostatni cierpią wielki niedostatek żywności. Ta spokoyność pomiędzy obiema zaiątrzonemi stronami ztąd pochodzi, że Turcy są za słabi, a powstańcy oczekuią na skutek swego poselstwa w Konstantynopolu, aby na wzor Wołoszczyzny i Moldawii rządzonemi byli przez Xcia współrodaka.

Z Petersburga d. 28. Maia.

Wyiązd Imperatora Jmć do południowych prowincyy państwa nastąpi w środku przyszłego miesiąca.

Kr. pruski jenerał Zastrow iészcze się tu znayduie.

Dotychczasowy wodz w Tagarok jenerał Daszkow iest mianowany senatorem.

Do naszych portow baltyckiego morza zawinęło znowu wiele okrętow; w Kronstadzie znayduie się przeszło 60 przybyłych okrętow.

Dzisieysza dworska gazeta mieści ukaz potwierdzaiący urządzenie Imper. szkoły główney w Charkowie. Na iey utrzymanie wyznaczono 130,000 rubli.

Hrabia Alex. Stroganow iedzie do Hiszpanii na posła naszego na mieysce P. Murawiewa.

Z Paryża d. 7. Czerwca.

Nasza tulońska flota znayduie się iuż przeszło dwa miesiące na morzu. Onegdayszy Monitor zapowiada z tego powodu Anglikom, iż za miesiąc dopiero dowiedzą się gdzie się obróciła połączona francuzko hiszpańska flota.

"Listy z Włoch (wyraża dziennik europeyski) o niczem nie mowią tylko o zapale, który przytomność Cesarza wszędzie wznieca. Im bliżey go kto widział, tem więcey w nim dziwi męża, na którym los tylu ludow polega. Zapał ten naywiększym się okazał w dniu koronacyi. Cała ludność Medyolanu zgromadziła się na publicznych mieyscach i ulicach, którędy orszak przechodził, a nie było innego szelestu iak z publiczney radości pochodzącego. bardzo się we Włoszech dziwią, gdy usłyszą o rozszerzoney od kilku dni przez prożniakow lub złośliwych ludzi po Paryżu bayce o mniemanym spisku w Medyolanie, który miał dzień nayżywszey radości pogrążyć w smutku. Jeżeli nieprzyiaciel posłał niektórych śpiegow do Medyolanu, tedy tak mało mogli dokazać w stolicy włoskiego królestwa, iako i w stolicy francuzkiego cesarstwa. Bez kredytu i znaczenia nie mogli wniść w porozumienie z żadną klassą ludu. Moment ich przybycia i ich zlecenia wcześnie były wiadome, aresztowanie ich tak mało sprawiło wrażenia, iak aresztowanie iakiego włoczęgi. Dnia 29 Maia był uroczystością medyolańskiego ludu. W wieczor była illuminacya, przy którey wystawiony był dorycki słupiec, a na tym znaydował się posąg wystawiaiący czyny naywiększego tych czasow bohatyra. D. 31 dany był na teatrze de la Scala koncert i bal dla Królestwa Jchmość, których trzykrotnym wykrzykiem: Niech żyią! powitano. „

Pomiędzy iud przybyłey na powrot z

zachodnich Indyi do Roszefortu e kadry rozdano iuż część zdobyczy.

Woyska z obozu pod Marengo rozeszły się iuż na swoie leże.

W Turynie wyposażono w czasie koronacyi Króla Włoskiego 12 dziewcząt.

Tak nazwany Cesarzem Alpeyskim, rozboynik Mamino, został od 2 popisowych ludzi zabity.

Na ostatnim zgromadzeniu towarzystwa rolniczego departamentu Sekwany otrzymał prezydent ziednoczonych Ameryki stanow, Jefferson, drugi medal za rozprawę o polepszeniu pługa.

Wczorayszy Monitor zawiera przeięty list margr. Wellesleia do taynego wydziału dyrektorow wschodnio-indyyskiey kompanii w Londynie pod d. 12 Kwietnia 1804, w którym donosi o zaszłych zdarzeniach w wschodnich Indyach od roku 1800 i o stosunkach między Xiążętami i kompaniią.

Na środziemnem morzu nie ma teraz żadney angielskiey floty, i w krotce może usłyszemy o wyyściu drugiey tulońskiey floty.

Wczoray Xżę arcy podskarbi Lebrun poiechał stąd do Cesarza Jmć. Minister skarbowy wyiechał tam iuż kilku dniami wprzody. Wyiazd obu tych wysokich urzędnikow każe się domyślać, że Paryż będzie dłużey iak dotąd rozumiano pozbawiony obecności Cesarza Jmci. Interessa Genui, która iak mowią, ma bydź przyłączona do królestwa włoskiego, zatrzymaią czas niejaki Cesarza w Genui. Stamtąd uda się Cesarz Jmć do obozu pod Castiglione, gdzie 14 dni zabawi. Stamtąd uda się do Bononii, gdzie urządzenie szkoły główney wyciąga iego przytomności.

Osadnicy St. Domingo znayduiący się w Paryżu oświadczyli jenerałowi Lagrange podziękowanie za oswobodzenie miasta Santo Domingo.

Rozchodzi się tu pogłoska, że za przybyciem Nowosilcowa otworzony zostanie kongres pokoju, któremu mieysce naznaczaią w Ostendzie. Lubo to nie iest ieszcze rzecz pewna, wszelako nasze papiery poskoczyły zaraz w górę.

Senator jenerał Rampon przyiechał do Hawru.

Ponieważ agenci prawego brzegu Renu namawiali dotąd rzemieślnikow, rolnikow &c do przeniesienia się z lewego na prawy brzeg Renu, nakazano zatem, aby takowym ludziom nie dawano paszportow.

Z Hagi d. 11 *Czerwca.*

Ostatniego piątku przybył tu nowy sprawuiący interessa francuzkie P. Serrurier, który był sekretarzem poselstwa w Kassel, i nazaiutrz oddał radpensyoniście list wierzytelny. Doniosł także urzędownie, że Cesarz mianował pełnomocnym ministrem przy naszey Rzpltey jenerała dywizyynego Dupont Chaumont. Wspomniony jenerał dowodzi ieszcze we Włoszech i nim przyiedzie zastępować go będzie P. Serrurier.

Dwiema dniami wprzody mianował radpensyonista naszym ambassadorem w Paryżu P. Brantsen, bywszego członka dyrektoryatu. Sprawował on tam iuż ten urząd przez 20 lat pod rządem Ludwika XVI. i teraz na koronacyi Cesarza. Na podroż bierze 12,000, a roczney pensyi mieć będzie 50,000 zł. hol.

Liczba officyerow, którzy opuszczaią służbę z 3cią częścią żołdu, wynosi 139.

Nasze pisma donoszą także, iż liguryyska Rzplta na własne żądanie będzie częścią do Piemontu, częścią do włoskiego królestwa przyłączona.

Luka ma podobnież bydź wcieloną do królestwa włoskiego.

Z Kolonii d. 20 *Maia.*

D. 18 w wieczor pierwszy raz dał się

tu słyszeć odgłos dzwonow protestanckiego kościoła od zbudowania tego miasta, a nazaiutrz nastąpiło poświęcenie tegoż kościoła.

Z Manheimu d. 7. Czerwca.

Elektor Wirtemberski przedsiębierze teraz podroż do Erlangen. — Baron Leonhardi iedzie na heskiego posła do Badenu; z strony Elektora Badeńskiego iest także mianowany poseł przy heskim dworze.

W Darmstadzie spodziewany iest w tych dniach na powrot P. Ogen z Medyolanu.

Przybyłe z Hanoweru do Moguncyi woyska przyłączone zostały do tamteyszey załogi.

Z Bruxelli d. 7. Czerwca.

Religiyne obrzędy bywaią tu znowu iak dawniey odbywane. Onegday w uroczystey processyi zaniesło 4 Xży ciało S. Wiwiny, patronki zniesionego opactwa dam ślacheckich, do kościoła Panny Maryi, gdzie było na publiczny widok pod czas Mszy i *Te Deum* wystawione.

Z Monachium d. 7. Czerwca.

Nasz poseł w Paryżu P. Cetto iest tu z Medyolanu oczekiwany.

Postanowiono teraz przywrocić fortyfikacye Ingolstadu; koszt na to wyrachowano do 5 mill, ryń.

Przyiechał tu badeński poseł hrabia Degenfeld. Małżeństwo między następcą elektorstwa Badeńskiego i naszą Xżniczką iest iuż ułożone; Baron Edelsheim iest tu oczekiwany do zawarcia układu małżeńskiego.

Z Madrytu d. 24. Maia.

Więcey niż 30 liniiowych okrętow stoi teraz w naszych portach powiększey części do wyyyścia pod żagle gotowych, to iest 11 w Ferrolu, procz 5 znayduiących się tam francuzkich, 10 w Kadyxie iuż uzbroionych, 5 Korunie i 6 w Kartagenie pod kontra admirałem Sabzedo. Do tego przydać należy stosowną liczbę fregat i innych woiennych okrętow.

Głownêm ulepszeniem w naszey stolicy iest urządzenie ubostwa. Zebractwo po ulicach, które się tu bardzo zagęściło, znika teraz: schwytani żebracy na ulicach bywaią zaraz do domow roboczych i szpitalow zaprowadzonemi. Na początku t. m. założone tu także zostało za pozwoleniem rządu dobroczynne towarzystwo, które zbiera od tuteyszych mieszkańcow składki i te na wsparcie ubogich obraca. Sławny wzor hamburskiego urządzenia ubostwa iest tu ile okoliczności mieyscowe pozwalaią naśladowany.

Częste deszcze w tym miesiącu pomnożyły widoki obfitych źniw w tym roku; wszędzie pokazuią się w polach naypięknieysze urodzaie.

Z Lizbony d. 14. Maia.

Małżonka Xcia Regenta, spodziewaiąca się bydź za dwa miesiące rozwiązaną, zaczęła d. 27 Kwietnia obchodzić, podług zwyczaiu portugalskiego dworu, obrazy Matki Boskiey po różnych tuteyszych kosciołach.

Wczoray obchodzone były w pałacu Queluz urodziny Xcia Regenta, który 39 rok zaczął. U dworu była wielka schadzka i bandery na okrętach powiewały.

Tuteysza rada handlowa i żeglugi oznaymiła kupcom nowy zakaz Cesarza Francuzow wprowadzania angielskich towarow, które neutralne okręty ładuią w celu wprowadzenia ich do Francyi.

Dworska gazeta ostrzega publiczność, iż w Gibraltarze znayduie się spekuluiący Amerykanin, który zakupuie suknie po zmarłych osobach na żołtą gorączkę i te do różnych okolic rozseła, aby nikt nieważył się podobnych sukien kupować.

W przeszłym roku zebrano w Portugalii 617,000 funtow iedwiabiu, co przenosi poprzedzaiących 3 lat zbiory.

W naszych wschodnio-indyyskich posiadłościach zaprowadzono także za starannością Xcia Regenta szczepienie krowiey ospy. Rząd angielski w Bombaiu przyłożył się w przyiacielskim sposobie do tego.

Z Berlina d. 11. *Czerwca.*

Spadek po zmarłey Królowey matce iuż zupełnie urządzony został, i wszyscy odbieraią przeznaczone dla siebie summy Król Jmć wyznaczył nawet dla pozostałego iey dworu dożywotnie pensye.

Jenerał iazdy i gabinetowy minister hrabia Schullenburg wyiechał za pozwoleniem królewskim do dóbr swoich w Magdeburskim leżących. Minister stanu hrabia Reden odiechał do Westfalii, a P. Stein do Magdeburga.

Jenerał Knobeldorff poiechał do Hollandyi po swoią małżonkę, którą w Hadze zostawił.

P. Plamann zapowiedział tu zaprowadzenie szkoły dla chłopow według sposobu Pestalozzego.

Administracya solna została zniesioną, a zatrudnienia iey przyłączone zostały do różnych mieyscowych urzędow.

Z Medyolanu d. 31. *Maia.*

Ogłoszono tu następuiący wyrok Cesarski:

Napoleon I. z Bożey łaski i przez konstytucye Cesarz Francuzow i Król Włoski.

Chcąc aby epoka iego koronacyi oznaczona była przez nowe czyny łagodności zgodne z bezpieczeństwem publicznym stanowi: Art. I. Przekonani lub wyrokiem ukarani za wykroczenia karzące się karą poprawy są wolni przez 6 miesięcy od tey kary. Art. II. Przekonani lub wyrokiem ukarani, prostym aresztem lub odięciem broni, są uwolnionemi. Art. III. Przekonani lub wyrokiem ukarani za występki przeciwko porządkowi publicznemu, te które są oznaczone ustawą 16 Termidora roku 5tego i te które przeciwią się wyrokowi konsulty stanu pod d. 13 Listopada 1804 i urządzeniom następnym pod d. 22 t. m. w artykułach tyczących się środkow zdrowia są uwolnionemi pod warunkiem ieżeli kara wyrokiem na nich wydana nie przechodzi lat 6 więzienia. Art. IV. Są wolni od wszelkiey kary cielesney lub aresztu ci wszyscy, którzy wykroczyli przeciw ustawom prywatnym skarbu lub ustawom o cle. z warunkiem, ieżeli ich wykroczeniom nie towarzyszył gwałt, są także wolnemi ci, którzy są uwięzionemi z powodu nie zapłacenia kar, za ten rodzay wykroczenia. Art. V. Amnestya udzielona popisowym wyrokiem d. 22 Maia b. m. rozciąga się do wszystkich wykraczaiących przeciwko ustawom o popisie z warunkiem byleby nie byli przekonanemi, że pieniądzmi uwieśdź dali. Art. VI. Wielki sędzia minister sprawiedliwości i ministrowie skarbu i woyny maią zlecenie wykonać ninieyszy wyrok, który będzie ogłoszony i w Xięgę ustaw wciągniony.

Podp. *Napoleon.*

Oto iest tłomaczenie listu powinszownego, który Papież pisał do Cesarza Francuzow i Króla Włoskiego, list ten był oddany Cesarzowi przez kardynała Caprara na audyencyi którą ten kardynał miał dnia 25 Maia, gdy wierzytelne listy Cesarzowi oddawał.

Pius VII. — Naszemu kochanemu Synowi w Jezusie Chrystusie pozdrowienie i Błogosławieństwo Apostolskie.

Znasz Wasza Cesarsko-Królewska M. nasze ku Niemu uczucia, i iak daleko ieste-

śmy wdzięcznemi za wszystkie rzeczy, któ-re we Francyi na korzyść Religii katolickiey zdziałałeś, tudzież za te wszystkie dowody, któreś nam dał miłości i szacunku ku naszey osobie, szczególniey zaś w czasie bawienia naszego przy W. C. Mci w Paryżu. Łatwo przeto wyobrazisz sobie W. C. Mość uczucia iakiemi przeięci iesteśmy, gdy widziemy, że godność królewską przyłączasz do godności Cesarskiey którą iuż iesteś ozdobiony. Wzaiemna miłośc, którą ku Tobie pałamy i przychylnośc oycowska, którąśmy Ci zaręczyli działaią rzeczy, które Ci iednaią sławę, a dla nas są naymilszemi. Wysłalibyśmy byli do Ciebie umyślnego Nuncyusza dla oświadczenia Ci tego, lecz znaiąc Twoię dobroć dla naszego Syna kochanego Jana Chrzciciela Caprara Kardynała Sgo kościoła rzymskiego arcybiskupa medyolańskiego nie mogliśmy na to poselstwo wybrać osoby któraby Ci milszą nad niego bydź mogła. Dla tego rozkazaliśmy mu aby się przedstawiwszy przed W. C. Mością oświadczył Mu nasze uczucia z powodu wstąpienia na tron włoski. Odda Ci ninieyszy list i pewni iesteśmy, że powinszowania które Ci przesyłamy dobrze przyiętemi będą. Nakoniec niewątpiemy, abyś nie był skłonnym użyć całey władzy w mocy Twoiey będącey dla zrobienia w tym nowym królestwie dobra Religii, które utrzymuie i umocnia państwa. Jesteśmy także pewni, że i nadal dawać nam będziesz dowody miłości i uszanowania synowskiego iakieś nam dotąd dawał. Tym czasem daiemy W. C. K. Mci nasze błogosławieństwo Apostolskie oświadczaiąc naszą przychylność oycowską. Dan w Rzymie d. 20 Maia 1805 roku naszego Papiestwa.

Z Hanowera d. 31. Maia.

Pan Knobelsdorff jenerał major pruski i major Schack przybyli z Magdeburga do tuteyszego miasta, i dzisiay w południe udali się, iak słychać, do Hollandyi. Z rana odwiedzili marszałka państwa Bernadotte; gdy odieżdzali, towarzyszyła im straż honorowa.

Jenerałowie Berthier, Kellermann i Rivaud powrocili do tuteyszego miasta z Magdęburga, gdzie byli na popisie woyska pruskiego. W Cirbelitz byli na obiedzie u Króla Jmci Pruskiego, a w Brunświku, u Xięcia panuiącego tamecznego. Małżonka jenerała Berthier przedstawiona była Królowey Jmci Pruskiey.

Park artylleryi, złożony z 500 ludzi i 1000 koni, wyruszył nie dawno z tuteyszego miasta, i uda się, iak słychać, do Włoch.

Z Sztokolmu d. 28. Maia.

Królestwo Jchmość wyiechali dnia 25 t. m. z zamku Haga do Gripsholm w Sudermanii, zkąd udadzą się do Skanii. Baron Ehrenheim, prezydent kancellaryi wyiedzie w tym tygodniu do obozu w Skanii.

Kanclerz Engeström przybył tu d. 15 t. m. z dóbr swoich, leżących w południowych Prussach. Z pewniaią, iż d. 22 wyiedzie w pewnym zleceniu.

Z Liworna d. 22. Maia.

D. 19 t. m. przybyło tu 500 Korsykanow na zbroynym statku. Maią zastąpić woyska francuzkie załogą tu stoiące. Korsykanie ci maią należeć do legionu cesarsko-korsykańskiego, który z 3000 ludzi składać się będzie.

Gdy iuż tu cieszymy się naylepszem zdrowiem, kordon zatem woyskowy otaczaiący nasze miasto i całą Toskaniią iuż zwinięty został. Wychodzące iednak stąd towary potrzebuią ieszcze zaświadczenia zdrowia.

Od brzegow Menu d. 10 *Czerwca.*

Królestwo Jchmość przyiechali d. 5 t. m. do Fürt, gdzie był d. 6 jeneralny popis woyska. Arcy Xżę Jmć Antoni W. mistrz zakonu niemieckiego, ziechał tam tegoż dnia z Norembergi, dla odwiedzenia Królestwa Jchmość i iadł z niemi obiad. Pomiędzy znakomitszemi cudzoziemcami przybyłemi do Fürt, znayduią się następca Elektorstwa hesseńskiego i Xżę panuiący Hohenlohe-Schillingsfurst.

Onegday przebiegł francuzki goniec przez Frankfurt do Wiednia.

Hrabia Cobenzl, ambassador Cesarza Jmci Niemieckiego i Austryackiego przy Cesarzu Napoleonie, przyiechał onegday do Frankfurtu powracaiąc z Hollandyi do Paryża.

Na d. 3 t. m. otworzony został w Soloturnie seym helwecki.

Winnice bardzo się pięknie pokazuią nad Renem, i obiecuią obfite zbiory, ieżeli iakie nadzwyczayne zdarzenie nie zawiedzie nadziei.

Głowny autor planu niemieckich wynadgrodzeń, P. Matthieu; który z Laforestem bawił długi czas przy seymie ratyzbońskim, zakupił wiele posiadłości w elsaskim kantonie Niederbronn, a mianowicie bywszy zamek Xcia Hohenlohe w Oberbronn, gdzie założył swoie mieszkanie, poki znowu do dyplomatycznego poselstwa nie będzie użytym.

Następca elektorstwa wirtemberskiego znayduie się teraz w Neuchatel i obiedzie tego lata Szwaycaryą.

Biskup moguncki otrzymał od Cesarza Napoleona złoty pierścień przyozdobiony szmaragdem z następuiącym listem:

"Mci Xżę Biskupie! Posełam WPanu biskupi pierścień i pragnę abyś go nosił. Przyymiy w dowod moiego ukontentowania z przywroconego pokoiu i zgody w Twey dyecezyi. W Pałacu Tuilleri

Napoleon.

W urzędowym francuzkim dzienniku pod d. 4 Czerwca wyczytuiemy następuiącą wiadomość:

Król Szwedzki dowiedziawszy się, że Król Jmć Pruski posłał Cesarzowi Francuzow order czarnego orła, odesłał natychmiast tenże order Krolowi Pruskiemu, który mu Oyciec teraźnieyszego Króla Pruskiego dzieckiem ieszcze będącemu dał na dowod przyiaźni dla iego oyca. Król Szwedzki odsełaiąc ten order Królowi Pruskiemu, wyraził, że ponieważ tak wielka zachodzi oziębłość między nim i Cesarzem Napoleonem, zatem nie mogą oba iednakowego nosić orderu. — Król Pruski uśmiechnąwszy się na takowy postępek, rzekł: "Załuię bardzo moiego Kuzyna Króla Szwedzkiego; nie poznaie iak daleko poniża go iego postępek w oczach Europy i potomności.„ Tymczasem uznał za potrzebne odwołać swoie poselstwo z Sztokolmu.

Rozmaite Wiadomości.

P. Laland odpowiadaiąc na skargi lekarzow względem powietrza, wyraża: "Lekarze utrzymuią, iż odmiany powietrza są przyczyną chorob; lecz te odmiany są bardzo zwyczane w P. Misier, który od 50 lat z bezprzykładną pilnością uważa powietrze, widział ciepłomierz w przeciągu iednego miesiąca podnoszący się od 2 do 16 stopni. Ja sam widziałem, iak iednego razu pokazywał d. 8 Marca 8 stopien zimna, a d. 25 marca 25 stopień ciepła. To okazuie iak zmienne są nasze wiosny. W roku 1793 przemarzły na d. 31 Maia wszystkie winne latorośle we Francyi. Powietrze nasze zawisło od wia-

trow: z północy od zamieciow śnieżnych; od wschodu od burz w Tartaryi; od południa od błyskawic w gorących okolicach; na wodzie od burz morskich i wulkanow pod wodą. Nie ma więc środka, ani nadziei uchronienia ſię tych mniemanych odmian na naszey ziemi, ieden tylko znayduie ſię sposob i ten od nas zależy, to ieſt wſtrzemięźliwość. Miernie używaiąc wszyſtkiego uchroniemy ſię chorob; poſty nakazane od kościoła są także pożyteczne dla zdrowia, lecz nie w tym sposobie iak ie dotąd zachowuiemy. Na nic ſię podobno przyda zalecenia lepszego ubioru przeciw zimnu, niżeli od 2 lat ubieraią ſię modne kobiety i modnisie.

Miłość do nauk.

Sofiſta Lucyusz spotkał w czaſie swoiey bytności w Rzymie Cesarza Aureliusza, i spytał go gdzie idzie? "Idę na lekcyą Sexta,, odpowie Monarcha. Lucyusz podniosł w górę ręce dziwiąc ſię. "Coż cię ma dziwić, rzecze Aureliusz. w żadnym wieku wſtydzić ſię nie należy, ſię tego uczyć, czego nie umiemy.,,

---

Protogenes, sławny malarz, miał swoy warsztat za murami miaſta Rodu, gdy Demetriusz Polikrates obległ miaſto. Lubo znaydował ſię wśrod nieprzyiacioł, i szczęk oręża uſtawicznie ſię o iego obiiał uszy, nie opuścił iednak swego warsztatu i ciągle pracował. Król zdziwiony tem, spyta go iak możesz tak spokoynie pracować? "Wiem, rzecze, iż prowadzisz woynę przeciw Rodeyczykom, nie zaś przeciw pięknym sztukom.,, Jakoż nie pomylił ſię. Demetriusz okazał ſię gorliwym obrońcą nauk. Poſtawił przed iego domem ſtraż, aby żadney przykrości w domu swoim wśród obozu nie doznał i spokoynie mógł pracować. Częſto odwiedzał go i nie mogł ſię wydziwić iego pilności i zręczności.

Nie należy nic na iutro odkładać.

Pytano ſię pewnego razu iednego z sławnych monarchow, iakim sposobem potrafił w skarbie swoim porządek zaprowadzić? —— "Czyniąc co wieczor obrachunek odpowiedział.,,

Alexander niemal podobnie odpowiedział na zapytanie, iakim sposobem w młodym wieku tak wielkie dzieła wykonał? — "Ponieważ nic na iutro nie odkładałem.,, — Lukan takimże sposobem malnie Cesarza:

Nil actum reputans, ſi quid supereſſet agendum.

Uciecha wyciska nam żal względem krotkości życia. Smutek i utrapienia czynią go długiem i nieznośnem. Jedna tylko czynność i praca czynią go miłem.

Głupſtwo przyrównać można do cuchnienia z uſt, naymniey temu dokucza, który mu podlega.

Wyſtępek dochodzi naywyższego ſtopnia, kiedy ſię pokrywa maską cnoty.

Podſtępne i nieroztropne proiekta są przyiemne i pochlebiaiące w oczekiwaniu, trudne w wykonaniu, a zasmucaiące przy ukończeniu.

Pochlebſtwo wyrownywa malowaney broni: Może zabawić, ale nic nie pomoże.

Zycie podobne ieſt do muzycznego inſtrumentu: można go przyiemnem uczynić dobrze go naſtroiwszy.

Kto obok ſiebie nie cierpi wielkości ieſt sam małym.

DODATEK

DO Nru 51.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W e Srodę Dnia 26. Czerwca 1805.

O Ziemniakach albo Kartoflach.

Doświadcza każdy gospodarz, że od lat kilkunastu nie plonują ziemniaki czerwone, że nieplon powiększa się w miarę czasu; że w dalszey nawet reprodukcyi zrodzone tego gatunku ziemniaki, są tak małe, iż zaledwo na pokarm dla ludzi wystarczyć mogą.

Rożni gospodarze różne zmienionego plonu ziemniakow czerwonych naznaczali przyczyny, i po kilkokrotnych bezskutecznie uczynionych doświadczeniach, zgodzili się na to, że albo powietrze w Europie zwłaszcza w klimatach zimnieyszych, wpływa tak mocno na rodzayność ziemniakow czerwonych, że z czasem zupełnie zaginąć muszą, albo ziemia w tych kraiach iest niewłaściwą, do wydania z siebie tego gatunku owocu. Nagrodzeni obfitym plonem ziemniakow białych (Durlaki), w wielu okolicach gospodarze porzucili zupełnie sadzenie ziemniakow czerwonych.

Te dwa gatunki ziemniakow bardzo są między sobą rożne: czerwone maią w sobie wiele substancyi pożywney przez części mączyste, z których się składaią, i przez to dobrym dla ludzi są pokarmem; białe są wodniste, sprawuią wzdęcie, staią się łatwo przyczyną biegunek, i przeto dla bydląt tylko używane bydź mogą.

P. Stockmar zadał sobie pracę, w dochodzeniu coraz bardziey powiększaiącego się nieplonu ziemniakow czerwonych prawdziwey przyczyny, i znalazł tę w zwyczaiu sadzenia ziemniakow czerwonych, między ziemniakami białemi, lub w ich bliskości; spostrzegł, że zaraza na ziemniaki czerwone pada w czasie kwitnienia, że nasienie płci męzkiey z ziemniakow białych zanosi wiatr na naczynia rodzayne ziemniakow czerwonych, i że zapłodzone przez różnorodne spółkowanie nie właściwem nasieniem, obfitego plonu wydać nie mogą.

W iednym roku i iednym czasie sadził ziemniaki czerwone w bliskości białych, i w pewney od nich odległości; blisko sadzonych łodygi i liście zaraz po okwitnieniu traciły zieloność, w odległości sadzonych zatrzymywały kolor do doyrzałości owocu. Przy sprzątnięcie, nie tylko odległey sadzonych, plon pokazał się znacznieyszy, ale nawet same ziemniaki daleko były większe i w smaku przyiemnieysze.

Naywłaściwszy środek dochowania się dobrych ziemniakow na sadzenie, iest wyprowadzenie owocu z samego nasienia, z którem w następuiący postępuie się sposób:

W iesieni przy końcu miesiąca Września, w czasie powszechnym kopania ziemniakow, kiedy łodygi i liście pożółkną, zrywaią się gałki przy wierzchołkach łodyg znayduiące się.

Oyczyzną ziemniakow iest kray gorący, i dla tego w naszym klimacie nasienie ich w wolnem powietrzu, nigdy do zupełney nie przychodzi doyrzałości; gałki więc pozrywane, iako ieszcze niezupełnie doszłe, rozpostrzec należy na desce w mieyscu pokrytem, do którego iednak łatwo dochodzi powietrze.

Znakiem doyrzałości gałek iest blada żółtość i zapach przyiemny. Doyrzałe zupełnie gałki, kładą się w durchszlag blaszany, nalewaią się zimną wodą, i za pomocą gniecienia, wyciskaią się nasiona, które otworami durch-

szlagu spływaią w podstawione naczynie. Na powierzchni wody osiada wiele części tłustych, nasiona zaś same na dno naczynia spadaią: tłuste części wraz z wodą odlewaią się; potem nasiona nalewaią się czystą wodą tyle razy, aż za pomocą mieszania oczyszczone zupełnie zostaną z części kleiowatych. Czyste nasiona wykładaią się na kawałek płotna, dla lepszego odciągnienia wody, i dla prędszego wysuszenia składaią się na dwa arkusze bibuły, i drugiemi dwiema się przykrywaią; przyciskaią się do siebie arkusze, dla wyciągnienia reszty wilgoci; zbieraią się nasiona nożem z bibuły, i rozciągaią się na desce: tą leżeć może w ogrzaney izbie, nigdy iednak w bliskości ciepłego pieca.

Po osuszeniu nasion rozkruszyć należy grudki, i zawiesić nasiona w woreczku w mieyscu od powietrza dostępnem.

W Marcu lub Kwietniu, kiedy obsiewaią się ogrody, zryć trzeba zagon ku południowi, i grabiami dobrze powlec, toż obsiać zagon tem nasieniem ziemniakowem, które się lekką ziemią przez przetak drotowy przesypuie.

Ponieważ zaś kiełek z nasienia tego, bardziey podpada uszkodzeniu przez zimno, niż wiele inszych ogrodowin, iest więc rzeczą potrzebną, w czasie ieszcze nie zupełnie ciepłym, zabezpieczyć kiełki od nocy zimnych: kładą się więc dwa drągi wzdłuż po obudwoch stronach zagona, na tych słoma rozciąga się, a ieżeli iey długość drugiego drąga nie dosięga, można dać drąg trzeci przez środek zagona, oparty na kolankach, aby słoma nie cisnęła młodych flancow.

Za lepszym wzrostem często flance oplewać należy: gdy wyrosną na szerokość dłoni, co dzieie się w Czerwcu, przesadzaią się iak rozsada na inszym zagonie, z tą iednak różnicą, że po dwie lub trzy flance razem; obsypuią się ziemią tak, aby tylko wierzchołki widziane bydź mogły.

Do czasu w którym sadzone ziemniaki dochodzą doyrzałości, liście z flancow nasiennych dochodzi wielkości krzewu, iaki maią ziemniaki sadzone w czasie kwitnienia; że zaś pod flancami dopiero w Wrześniu zawięzuie się owoc, nie należy ich przeto wykopywać wcześniey, aż przymrozki iesienne liście poważą.

Pod krzewem znaydować się będzie wielka liczba bardzo drobnych ziemniakow, te wykopawszy, postąpi się z niemi, iak z inszemi na sadzenie zostawionemi ziemniakami.

Na wiosnę sadzą się w mieyscu od ziemniakow białych przynaymniey na 300 krokow odległem. W iesieni wydadzą nietylko owoc smaczny i pożywny, ale i w plonie daleko przewyższaiący zbior ziemniakow, nie z nasienia wyprowadzonych.

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 25. *Czerwca* 1805.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	48 do	54
— Zyta	—	40 —	46.
— Jęczmienia	—	40 —	44.
— Owsa	—	24 —	28
— Grochu	—	46 —	52.
— Kaszy iaglaney	—	80 —	84

W Wiedniu d. 15. *Czerwca.*

Meca wynosząca pół korca naszego:

— Pszenicy	zł. pol.	36 do	54.
— Zyta	—	24 —	48.
— Jęczmienia	—	29 —	32.
— Owsa	—	15 —	20.

W Brynie d. 14. *Czerwca.*

Meca Pszenicy	zł. pol.	45 do	63.
— Zyta	—	46 —	60.
— Jęczmienia	—	36 —	46.
— Owsa	—	20 —	24.
— Prosa	—	36 —	48.

W Gdańsku d. 1. *Czerwca.*

Szefel czyli pół korca naszego w złocie hollend. (Na łaszt wchodzi 60 szefłow)

— Pszenica	zł. pol.	20 do	24.
— Zyto	—	11 —	12¼.
— Jęczmień	—	10 —	11.
— Owies	—	6 —	8¼

DONIESIENIA.

Z Magistratu C. Kr. Miasta Stołecznego Krakowa na mocy Naywyższego ogniowego Patentu powtornie do publiczney wiadomości podaie się, ażeby wszyscy domow possessorowie lub murgrabiowie domow, beczki pod strychem z wodą dostatkiem napełnione, które do gaszenia wyniknionego ognia wyznaczone są utrzymywali, aby takowe w pogotowiu się znaydowały, którzyby zaś temu rozporządzeniu zadosyć nieuczynili, takowi na mocy §. 78 tegoż wyżey wspomnionego Patentu wyznaczoney karze podpadną.

Dan w Krakowie dnia 11 Czerwca 1805.

Gollmayer.
Rangstein.
Hohn.

W mieſiącu Junii r. p. w Sławkowski bramie w Krakowie, zegarek srebrny był ukradziony. Właściciel iego upomina ſię aby ſię do Pana Auditora J. C. K. M. a także C. K. Xcia Wirtemberga inf. regimentu w Krakowie w Rynku sub Nro 456 na 2gim piętrze, przed dwoma mieſiącami zgłosił, ażeby swoią własność należycie okazał, ponieważ po skończonym terminie będzie wyż wspomniony zegarek z sprzedany, a ta kwota w depozycie złożona zoſtanie.

Ponieważ dla powtornego osadzenia Burmiſtrza w mieście Podgurzu z pensyą roczną 300 zł. ryń. wypisuie ſię konkurs na mocy wysokiego Guber. dekretu pod d. 24 Maia t. r. Nro. 20429 z tym dokładem, aby życzący sobie zaopatrzyli prożby swe dekretami tak z linii polityczney iako też i sądowey oraz z zaświadczeniami moralności, zdatności i wiadomości praw kryminalnych i cięszkich policyynych przeſtępſtw i takowe zaopatrzone prożby naydaley do 15 Lipca t. r. urzędowi cyrkularnemu Bocheńskiemu podali.

Baum.

Dnia 15 Lipca t. r. odprawiac ſię będzie licytacya mieyskich Wolbromskich realności iako to karczmy i pół targowego pretium fisci . . 112 ryń.
Łąki . . . . 17 —
Ogrodu . . . . 1 — 16. kr.
z Niwek . . . . 2 — 26 kr.
Życzący sobie dzierżawienia wspomnionych realności maią ſię wspomnionego dnia zaopatrzeniem ſię 10 części ceny fiskalney w ratuszu mieyskim Wolbromskim znaydować.
W Krakowie dnia 17 Czerwca 1805.

Dom nowo wybudowany pod Nrm. 23 w rynku ſtoiący o 3ch piętrach wysoki, na ulicę 3 sklepy maiący i na tył 2 izby, z dwiema obszernemi podworcami, w środku indermach na obydwa podworce z wychodzącemi oknami w tymże na dole 6 sklepow sklepionych i przeiazd na drugim podworzu na iedney ſtronie ſtaynia sklepiona na 12 koni, a nad tąż 2 izby i kuchnia, na drugiey ſtronie ſtania i wozownia drewniana tudzież kamienica w ſtolarskiey ulicy o 2ch piętrach wysoka nowo wybudowana, ieſt na sprzedarz; życzący sobie nabydź ma ſię zgłosić do dziedzica w tymże samym domie na drugim piętrze w rynku mieszkaiącego.

Dla nowo uregulowanego Magiſtratu miaſta Nowegomiaſta wypisuie ſię konkurs na mocy wysokiego Gubernialnego dekretu pod 29 Maia t. r. Nro. 11,128 dla osadzenia Syndyka z pensyą roczną 400 Zł. ryń. w zdatności i opatrzeniem ſię dekretami tak z linii polityczney iako też i sądowey wraz i kanceliſty z pensyą roczną 150 ryń. wraz do utrzymywania forszpanow i konskrypcyi w zdatności ięzykow niemieckiego, polskiego i łacińskiego z charakterami złączonych, gdzie życzący sobie maią prożby swe z wspomnionemi iuż zaświadczeniami zaopatrzyc i takowe naydaley do 15 Lipca Urzędowi Cyrkularnemu Kieleckiemu podać.

Baum.

D. 15 Lipca r. b. naſtępuiące dochody i grunta miaſta Koszyc będą przez publiczną licytacyą na mieyscu w Koszycach więcey daiącemu w aręde puszczone, iako to:

1) Propinacya miaſta Koszyc, to ieſt prawo szynkowania wodki, piwa i miodu w całym obwodzie miaſta, na rok ieden od 1go Liſtopada 1805 do oſtatniego Października 1806. Cena fiskalna na rok ieſt Ryń. 2256.
2) Wyszynk wina w Koszycach na takiż iak wyżey czas. Cena fiskalna na rok ieſt Ryń. 31.
3) Tamteysze iarmarczne i ſtanowiska opłaty na takiż iak wyżey czas. Cena fiskalna na rok ieſt Ryń. 230.
4) Tamteysze mieyskie paſtwisko Owiesz zwane na 3 po sobie naſtępuiące lata, to ieſt od 1go Liſtopada 1805 do oſtatniego Października 1808. Cena fiskalna rocznie ieſt Ryń 120.
5) Tamteyszy mieyski grunt Poręba na poprzedzaiący czas. Cena fiskalna rocznie ieſt Ryń. 10.
6) Tamteyszy mieyski grunt Kliny na powyższy czas. Cena fiskalna rocznie ieſt Ryń. 2 kr. 30.
7) Tamteyszy mieyski grunt Odłog na powyższy czas. Cena fiskalna rocznie ieſt Ryń. 2 kr. 15.

Życzący sobie tych dzierżaw maią ſię wyżey wzmiankowanego 15 Lipca r. b. o godzinie 9 z rana znaydować w cyrkularney licytacyi kommiſſyi w Koszycach.

Ponieważ w mieście Oświęcimie zawakowało mieysce Burmistrza z pensyą roczną 450 Ryn. i Syndyka 300 Ryn. przeto dla osadzenia tych mieysc wypisuie się konkurs na mocy wysokiego Gubernialnego dekretu pod 17 Maia t. r. Nro. 19,445 z tym dokładem, aby życzący sobie tych mieysc prożbę swą zaopatrzywszy dekretami tak z linii polityczney iako też i sądowey naydaley do ostatniego Lipca t. r. Urzędowi Cyrkularnemu Myślenickiemu podali.
W Krakowie 20go Czerwca 1805.

Ze strony C. K. Gubernium galicyyskiego. — Naywyższa kancelarya nadworna dekretem 14go t. m. zapadłym, pokładaiąc zupełną ufność w zabiegach względem zdrowia przez rząd królewsko duński przezornie i dostatecznie poczynionych, które królewsko pruski dwor w kraiach swoich podobnież ustanowił, ażeby ziatwić handel na morawsko-szląskiey i galicyyskiey granicy, i niewprowadzac kwarantanny lub innych podobnych ustanowień bez gruntowney potrzeby, razem z C. K. Kamera nadworna i komercyalną uchwalić postanowiła: ażeby wszelkie w trakcie swoim legitymowane i zaraz na początku duńskiemi lub pruskiemi paszportami zdrowia opatrzone towary i osoby do C. K. kraiow wpuszczone chociażby nawet niemiały zaświadczeń zdrowia od C. K. posłow, sprawnikow lub konsulow w północnych portach niemieckich nad morzem północnym lub na pomorzu baltyckim instalowanych.
O czym się Publiczność dla postąpienia sobie przyzwoicie uwiadomia. Dan we Lwowie dnia 27go Maia 1805.

Od Magistratu C. Król. głównego i rezydencyonalnego Miasta Wiednia, ninieyszemi podaie się do wiadomości iż na żądanie Jmci Pana Franciszka Winklera wyższego assessora i tuteyszego kupca żelaznych towarow — Licytacya następuiących Abrahama Goldsztaina żydowskiego kupca właściwych, i w drodze exekucyi, przez wyż wspomnionego Jmci Pana Winklera iuż zasekwestrowanych, prywatnych dłużnych rewersow Xcia Kazimierza Sapieha zezwolona została, iako to:

1mo. Skrypt tegoż Xięcia dnia 27 Stycznia 1801 Abramowi Goldsztainowi dany w kwocie - - - - - 12,000 Zł. R
Który także pod tąż samą datą na dobrach Xięcia w Galicyi zachodniey iest intabulowany.

2do. Skrypt tegoż samego Xięcia i temuż samemu Goldsztainowi na d. 27 Stycznia 1801 wydany i podobnie na tychże dobrach w Galicyi zachodniey pod tąż samąż datą intabulowany w summie - - - 30,000 Zł. R.

3tio. Skrypt tegoż samego Xięcia pod d. 26 Lutego 1801 na imie Jakoba Adkra dany, i potym pod d. 20 Marca 1801 wyżrzeczonemu Goldsztainowi przez Cessyą ustąpiony i także na wyżrzeczonych dobrach prenotowany w summie - - - - - - - 8000 Zł. R.

4to. Skrypt tegoż Xięcia Henrykowi Biedermanowi pod d. 27 Lutego 1801 wydany, a potym przez Cessyą dnia 1 Kwietnia 1801 Goldsztainowi ustąpiony i na wyż namienionych dobrach intabulowany na summę - 30,000 Zł. R.

Razem więc na summę 80,000 Zł. R.

Ktorych to skryptow Licytacya w 3ch terminach to iest d. 26 Kwietnia, 28 Maia i 28 Czerwca odprawiać się będzie.
Licytanci na wyznaczonym terminie w w Ratuszu na 2gim piętrze w Senacie Mieyskich interessow prawnych o godzinie 10tey z rana znaydować się maią.
W Wiedniu dnia 18 Marca 1806.

Per Cæs. Reg. Forum Nobil. Cracoviense Galliciæ Occidentalis, præsenti Edicto publicè notum reditur: Franciscum Kwietniowski die 10 Xbris 1800 Anno fatis cessisse. — Et cum ejus successores Testamentarij Margaretha de Buczewskie Zelazowska & ejus Filia de domicilio ignoti sint, proinde, iidem hiscè admonentur, ut in termino unices Anni & sex septimanarum. Sese coram hoccè Regio Foro insinuent, quo secus hæreditas cum Constituto jam Curatore Advocato Hołowka pertractabitur, & vi § 625. Partis II. Cod. Civ. si nemo illam petierit, pro derelicta habebitur. Decretum 13 Januarij 1802.

Josephus Nikorowicz.